

20.11.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**20 Kasım 2023
Pazartesi**

20.11.2023

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

20 Kasım 2023 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

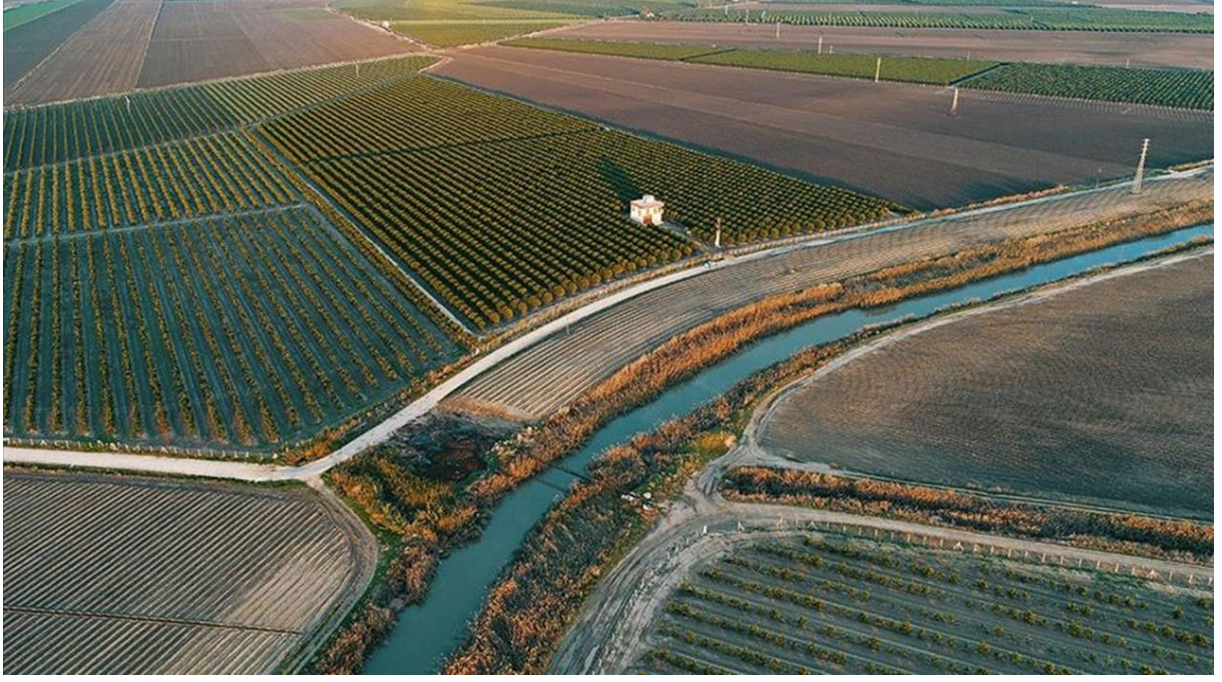
YÖNETMELİKLER

— Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Alım-Satım ve İhale Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Çukurova Üniversitesi Biyoteknoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetmeliği

Köylerdeki tarım arazileri için mirasçılık belgesi kararı

Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) kapsamında intikali yapılmamış araziler için taahhütnameyle gerçekleştirilen başvurulara itiraz edilmesi durumunda, mirasçılık belgesi istenecek.

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yönetmelik, çiftçilere ait tarımsal faaliyetlerin kayıt altına alınması için kurulan ÇKS'nin kullanılmasına ilişkin usul ve esasları belirliyor.

Değişiklikle, çiftçilerin ÇKS'ye kayıt olması, kontrollerin yapılması ve sistemin güncellenmesine ilişkin esaslar düzenlendi.

Buna göre, taahhütnameye konu araziler, üretim yılına ait uydu görüntüleriyle ya da tespit komisyonları tarafından yerinde kontrol edilecek.

Mirasçı ya da hissedarlarca, taahhütnameye konu arazilere üretim yılı içerisinde itiraz edilmesi durumunda bu arazilere ait kayıtlar, içinde bulunulan üretim yılından itibaren taahhütname süresinin sonuna kadar, itiraz edilen hisselerle tekabül eden alanlar için sonlandırılacak.

Verasetten iştirak olup taahhütname ile başvuru arazilere, hissedar veya mirasçılar tarafından itiraz edilmesi durumunda bu arazilere ait kayıtlar içinde

bulunulan üretim yılından itibaren taahhütname süresinin sonuna kadar verasete konu hisselerine itiraz edilen alanlar için sona erdirilecek.

Varisleri atanmamış arazilerde yeni düzenleme

Tapu sicilinde kayıtlı malikin ölümü halinde miras hakkının, mahkeme ya da noterden alınmış veraset belgesinde belirtilen mirasçılar adına tescil işlemi yapılmamış araziler, intikali yapılmamış araziler kapsamında sayılacak.

İntikali yapılmamış araziler için taahhütnameyle gerçekleştirilen başvurulara mirasçılarca itiraz edilmesi durumunda, mirasçılık belgesi istenecek.

Başvuru yapılan arazide, kendine ait hissesi olmaması durumunda hissedarlarla yapılmış kira sözleşmesi ya da taahhütname istenecek. Bu arazinin verasetten iştirak olup, hisse oranları belli olmaması durumunda tüm hissedarlarla yapılmış kira sözleşmesi ya da taahhütname istenecek.

Taahhütnameye konu arazilere ilişkin ÇKS kayıtları üretim yılının mart ayı içerisinde 15 gün süreyle il ve ilçe müdürlükleri ile muhtarlıklarda askıya çıkarılacak. Hissedar veya mirasçılar haricinde daha sonra yapılacak itirazlar değerlendirmeye alınmayacak.

Kenevirin sanayileşmesi için ilk tesis kuruldu

Türkiye’de endüstriyel kenevirin işlenip sanayiye kazandırılması yönünde yatırım yapan Keneviro, 30 milyon dolarla Samsun Havza OSB’de kurduğu tohumdan nihai ürüne kadar ilk entegre tesisi faaliyete alıyor. Keneviro Başkanı Uğur Balkuv, “2025’te 35 bin dekar kenevir ve keten ekmeyi hedefliyoruz” dedi.

Türkiye’nin 2019 yılında endüstriyel kenevir üretimini yeniden yaygınlaştırma kararının ardından tarım ve sanayi alanında da yatırım yapan girişimlerde ortaya çıkmaya başladı.

Bu konuda entegre tesisi yatırımı yapan Keneviro, Samsun Havza OSB’de 30 milyon dolar yatırımla ocak ayında faaliyete alacağı kenevir işleme fabrikasıyla, tohumdan nihai ürüne kadar üretim zincirini kuruyor. Üniversitelerle kimya, tekstil ve inşaat alanında Ar-Ge yapan firma, Samsun’da kurduğu tesisinde ham ve boyalı elyaf, boyalı ve ham iplik, kırıktık, kırıktan yüzde 100 doğal kedi kumu ve hayvan altlığı üretimi yapacak.

Tekstilden kozmetiğe, ilaçtan inşaat, otomotiv sektörüne ve diğer sektörlerle 100’ün üzerinde farklı ürün üretmeyi sağlayan endüstriyel kenevir, şu an sadece 20 ilde üretimine izin veriliyor. Tekstil sektöründe faaliyet gösteren ve bin 800 kişiye istihdam sağlayan UOB Grup da Keneviro markasıyla kenevir üretimine odaklandı.

"301 çiftçi ile kenevir ektik"

Keneviro, Amasya’nın Suluova ilçesinde bölgedeki kenevir ekimi yapan çiftçilerin katılımıyla kenevir hasadı ve bilgilendirme toplantısı ile yeni dönem hedeflerini açıkladı. Endüstriyel kenevirin ithalattan bağımsız, sıfır ithalatla tamamen yüzde 100

ihracat yapma potansiyeli sunduğunu söyleyen Keneviro Yönetim Kurulu Başkanı Uğur Balkuv, söz konusu yatırımlarının milli bir proje olduğunu söyledi.

Dünyada 2016 yılında yeniden gündeme gelen endüstriyel keneviri şirketin gündemine oğlu Orhun Balkuv ABD’de okurken taşıdığını aktaran Balkuv, kenevir üretiminin teşvik edileceği Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanınca proje yeniden şirketin gündemine alınmış ve araştırmalar başladıklarını kaydetti.

İlk üretim denemelerini 2020’de Sakarya’da yaptıklarını ileten Balkuv, olumlu bir hasat sonucuna ulaşamadıklarını, başarı için modern tarım ve hasat makinelerinin yanı sıra entegre ve bütünsel olarak gerekli sanayisinin kurulma ihtiyacının olduğunu fark ettiklerini ifade etti.

Yaptıkları araştırmalar sonucunda kenevir tarımı ve sanayisi için merkez olarak doğru ilin Samsun olduğuna karar verdiklerini anlatan Balkuv, “2022’nin başında Keneviro’yu kurduk ve mart ayında 19 Mayıs Üniversitesi’nde ıslah çalışması tamamlanan yerli sertifikalı tohum Narlı’nın ihalesi ile 10 yıllık üretim ve satış haklarını aldık. İlk yıl verilen Narlı anaç tohumlar ve yerel Narlı Saray tohumu ile sözleşmeli tarım modeli ile 700 dekar ekim yaptık. Ayrıca deneme üretimlerinde de 110 dekar keten ektik.

Bu yıl Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü’nün geliştirmiş olduğu sertifikalı Yılmaz tohumunun ihale ile 10 yıllık üretim ve satış haklarını aldık. 2023’te yine sözleşmeli tarım modeli ile 301 çiftçimizle 5 bin 200 dekar kenevir ektik ve 15 çiftçimizle de bin 500 dekar keten ektik. Kenevirde 3 bin 700 dekar sap hasatları tamamlandı.

Bin 500 dekar tohum hasatlarına da 15 Ekim’den sonra başladık. 2024 yılında 16 bin dekar kenevir ve 4 bin dekar keten ekimi hedefliyoruz. 2025’te hedefimiz ise ekim olarak 28 bin dekar kenevir ve 7 bin dekar keten. 2025 sonu itibariyle toplam 35 bin dekar kenevir ve keten ekmeyi hedefliyoruz” diye konuştu.

Ocakta tam kapasite ile üretim başlıyor

Uğur Balkuv, UOB Grup’un kendi imkanları ile tarım makinaları ve ekipmanları, fabrika ve içindeki makina ekipmanlarına 29 milyon dolar yatırım yaptığını, önümüzdeki 3 ayda yapacakları 2 milyon dolar ilave yatırımlarla 31 milyon dolar yatırıma ulaşacağını aktardı. Şu an tesiste elyaf üretimi ve kütük üretimi yaptıklarını açıklayan Balkuv, “Kendi yaptığımız Ar-Ge’ler sonucu yüzde 100 kenevirden yüksek performansı olan kedi kumu ürettik. Ürünümüze Happy Kitty markasını koyduk ve 2 fuara katıldık.

2024’te ilk yıl 20 milyon dolarlık ciro hedefliyoruz. Bunun en az 5 milyon doları ihracattan bekliyoruz. 2026’da 3’üncü yılımızda ise 20 milyon doları ihracattan olmak üzere 50 milyon dolar ciro hedefimiz var. 2024’te 400 kişi, 2025’te ise 600 kişi istihdam etmeyi planlıyoruz. Bu rakamlar yapacağımız Ar-Ge’den alacağımız sonuçlara göre daha da büyüyebilir” dedi.

Girişimci kadınların “2023 yıldızları” ödüllendirildi

Cumhuriyet’in 100. yılı kutlamaları, kadın girişimcilerin başarılarıyla renklendi. TOBB, kadın girişimcilerin “2023 yıldızlarını” ödüllendirdi. Seçilen kriterler kapsamında zorlu bir elemenden geçen kadın girişimciler, ödülleri TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu ve TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Nurten Öztürk’ün elinden aldı.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), TOBB Kadın Girişimciler Kurulu (KGK) ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğinde gerçekleştirilen Türkiye’nin Girişimci Kadın Gücü Yarişması’nın ödülleri, 19 Kasım Dünya Kadın Girişimciler Günü’nde TOBB’da düzenlenen törenle sahiplerini buldu.

Cumhuriyetin 100’üncü yılına denk gelmesi ile de ayrı bir anlam kazanan ve ‘Kadın istihdamını en fazla artıran şirketler’ ile ‘Girişimci kadın gücü’ ana başlıkları altında gerçekleştirilen törende; kadın istihdamını en çok artıran şirket ödölünü Gürmen Giyim Sanayi Ař alırken; en evre dostu Burpol Polimer Plastik Ař, en çok dijitalleşen Elman Otomasyon Sistemleri Ltd şti, ihracatını en çok artıranlar ise Ak Celep Ltd şti ile Umdasch Madosan Raf Sistemleri Ař firmaları oldu.

12 şirket ödöl aldı

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu açılış töreninde yaptığı konuşmada, aklın ve başarının cinsiyetinin olamayacağına dikkat çekerek, kadının güçlü olması halinde toplumun ve ülkenin de güçlü olacağını söyledi. Kadın ve genç girişimcilere tavsiyelerde bulunan Hisarcıklioğlu, TOBB Kadın Girişimciler Kurulu ve TEPAV işbirliğinde Türkiye’nin Girişimci Kadın Gücü Yarişması’nın ikincisini Türkiye

Cumhuriyeti'nin 100. Yılında gerçekleştirmenin gururunu yaşadıklarını vurgulayarak, "Toplam 6 kategoride, 12 şirketimiz ödül aldı. 2021-2022 döneminde kadın istihdamını en çok artıran üç şirketimiz ödül almaya hak kazandı. Bu kategori, herhangi bir kısıtlama olmadan tüm şirketlerimize açıktı. Başvuran şirketlerimizin kadın istihdam oranı, bir önceki yıla göre %31 artış göstermiş. Ödül alacak şirketlerimizin ortalama kadın çalışan sayısı 315. Girişimci Kadın Gücü kategorimiz ise sadece kadın girişimcilerimizin başvurularına açıktı. Burada, en hızlı büyüyen, ihracatını en çok artıran, en çok dijitalleşen ve en çevre dostu olan kadın girişimcilerimiz, 2021-2022 dönemi performanslarına göre değerlendirildi. Başvuru yapan kadın girişimcilerimizin, Türkiye milli gelir büyümesine göre 1,5 kat hızlı büyüdüğü görüldü" diye konuştu.

Yarışmaya başvuran şirketlerin %78'inin 55 farklı ülkeye ihracat yaptığına işaret eden Hisarcıkılıoğlu, "İşte fırsat verilirse, kadınların yapamayacağı hiçbir şey yok. Sizler, 'yapamazsınız' diyeni dinlemediğiniz, lafa 'elinin hamuruyla' diye başlayanlara itiraz ettiğiniz, azimle ve kararlılıkla yolunuza devam ettiğiniz için başarisınız. Bu olağanüstü başarıyı gösteren kadın girişimcilerimizi yürekten kutluyorum" ifadesini kullandı.

Amaç farkındalık oluşturmak

TOBB KGK Başkanı Nurten Öztürk ise kadın girişimcilerin, sadece iş dünyasına değil, aynı zamanda ülkenin ekonomik kalkınmasına da önemli katkılarda bulunduğuna vurgu yaptı. Güçlü, yenilikçi ve lider kadınların iş dünyasında daha fazla yer almasını istediklerini ifade eden Öztürk, "İş dünyasında kadın hakları ve cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmak ve kadınların çalışma ortamlarını iyileştirerek iş yaşamında daha etkin rol alabilmelerini sağlayabilmek amacıyla düzenlediğimiz yarışmada asıl hedefimiz, mesleğin cinsiyeti olmadığını göstermek" dedi.

Nurten Öztürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılına da vurgu yaparak, "Bu kutlu yıl, kadınların toplumumuzun her alanında daha etkin, daha güçlü ve daha özgür bir şekilde yer almasının simgesidir. Kadın girişimcilerimiz, ülkemizin geleceğini şekillendirecek. Hep birlikte, kadın girişimcilerin gücünü ve potansiyelini daha da artırmak için çaba göstermeye devam edelim" diye konuştu.

Ödül alan şirketler

I-Kadın İstihdamını En Çok Artıran Şirket

- 1.Gürmen Giyim Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
- 2.Halsan Halı Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
- 3.Trakya Özel Sağlık Tesisleri Anonim Şirketi

II- Girişimci Kadın Gücü

- *En Çevre Dostu Kadın Girişimci *

Burpol Polimer Plastik Sanayi Ticaret Anonim Şirketi

• **En Çok Dijitalleşen Kadın Girişimci**

Elman Otomasyon Sistemleri Elektrik Elektronik Mühendislik Bilişim
Restoran Tarım Gıda Hayvancılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

• **İhracatını En Çok Artıran Kadın Girişimci**

Miktar: Ak Celep Pamuk Gıda Tarım Ürünleri Tekstil ve Turizm Sanayi Ticaret İthalat
İhracat Limited Şirketi

Oran: Umdasch Madosan Raf Sistemleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi

• **En Hızlı Büyüyen Kadın Girişimci**

1.Asya Entegre Atık Yönetimi Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi

2.Patiswiss Çikolata Gıda Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi

3.Batı Plus Tekstil Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

4.Harga İnşaat Turizm Ltd. Şti.

5.Bade Kumaş Tekstil Konfeksiyon Turizm İç ve Dış Ticaret Sanayi Anonim Şirketi

Standart TL mevduatın payı 6,5 ayın zirvesine çıktı

Mevduat faizlerinin haziran sonrasında süregelen artışlarla yüzde 45'in üzerine gelmesiyle, standart TL mevduatın payı da son 6,5 ayın en yüksek seviyesine çıktı.

Şebnem TURHAN

Politika faizinde yapılan artışlar ile atılan sadeleşme adımlarıyla standart TL mevduatın toplam mevduat içindeki oranı 38,55'e yükselerek 6.5 ayın da zirvesine çıktı. Standart TL mevduat haziran sonundan bu yana ise yüzde 40,3 artış gösterdi.

Ekonomi yönetiminin kur korumalı mevduattan standart TL mevduata geçişi özendirilmesi ve son atılan sadeleşme adımlarıyla artan TL mevduat faizleriyle, kur korumalı mevduatın toplam mevduattaki oranı yüzde 20,33'e inerken, standart TL mevduatın oranı ise yüzde 38,55'e yükseldi. Nisanın son haftasında görülen oranlara geri dönülürken standart TL mevduatın oranında 6.5 ayın en yüksek seviyesine ulaşıldı. Yeni Merkez Bankası göreve geldiği ve ilk faiz artışını yaptığı 27 Haziran haftasından bu yana ise TL mevduat yüzde 40,3 arttı. Merkez Bankası verilerine göre 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizi de yüzde 46'ya dayandı.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) haftalık bankacılık sektörü verilerine göre 10 Kasım ile biten haftada sektörde toplam mevduat bir önceki haftaya göre 120.5 milyar lira artarak 13 trilyon 960,2 milyar liraya yükseldi. Bu yıllık bazda

yüzde 62,7'lik artışa işaret ediyor. Standart TL mevduat 10 Kasım ile biten haftada bir önceki haftaya göre 193 milyar lira artarak 5 milyar 383 milyar liraya çıkarken, kur korumalı mevduatın büyüklüğündeki gerileme ise devam etti. KKM büyüklüğü 10 Kasım haftasında 82.9 milyar lira azaldı ve 2 trilyon 838,8 milyar liraya geriledi. KKM hesaplarının dolar cinsinden büyüklüğü de 100 milyar 42 milyon dolara indi.

27 Haziran'dan bu yana yüzde 40,3 büyüdü

Yine BDDK verilerine göre yabancı para mevduatların TL cinsinden karşılığı parite etkisinden arındırılmamış olarak 10.3 milyar lira arttı ve 5 trilyon 738,4 milyar liraya çıktı. Merkez Bankası verilerine göre ise yurtiçi yerleşiklerin döviz mevduatı 10 Kasım haftasında parite etkisinden arındırılmış olarak 403 milyon dolar arttı.

BDDK verileri yeni Merkez Bankası yönetiminin göre geldiğinden bu yana standart TL mevduatta hızlı bir artış olduğunu da ortaya koydu. 27 Haziran haftasından bugüne standart TL mevduat yüzde 40,3 artış gösterirken, yabancı para mevduatın TL karşılığı parite etkisinden arındırılmamış olarak yüzde 13,35, kur korumalı mevduat ise yüzde 3,62 arttı.

Tüm bu değişimlerin ardından yeni ekonomi yönetimiyle birlikte uygulanan politikalarla ağırlığı artırılan standart TL mevduatın toplam mevduat içindeki payı son ayların en yüksek seviyesine geldi. BDDK verilerine göre 10 Kasım ile biten haftada standart TL mevduatın payı yüzde 38,55'e yükseldi. Bu 28 Nisan haftasındaki yüzde 39,11 seviyesinden sonra görülen en yüksek oran olarak öne çıkıyor. KKM hariç standart TL mevduatın oranı seçim sonrasında kurlardaki yükselişin de etkisiyle gerileyerek eylül başında yüzde 31,6'ya kadar gerilemişti. Ardından Merkez Bankası'nın attığı sadeleşme adımları ve standart TL mevduatı özendirici hamlelerle birlikte eylül başından itibaren payda artış başladı. Önce yüzde 35 seviyesi aşıldı ardından standart TL mevduatın oranı yüzde 40'a dayandı.

Faizlerde de çift haneli artışlar yaşandı

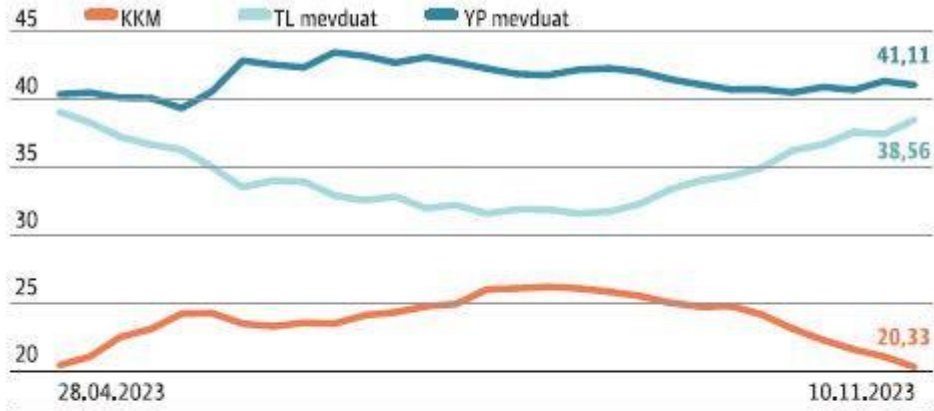
Merkez Bankası da geçen hafta yayımladığı Finansal İstikrar Raporu'nda atılan adımlara dikkat çekerek TL mevduatı önceliklendirilen ve sadeleştirilen makroihtiyati çerçeve sonrasında TL mevduat faizleri politika faizleri ile uyumlu bir patikada hareket etmeye başladığına dikkat çekti. TL mevduatın payının artışında Merkez Bankası'nın hamleleriyle yükselen mevduat faizi oranlarının etkisi büyük oldu. Merkez Bankası verilerine göre 10 Kasım ile biten hafta itibariyle en çok tercih edilen 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizi oranı yüzde 45,85'e yükselirken bu 28 Nisan haftasındaki yüzde 28,73 faiz oranının 17.12 puan üstüne işaret ediyor. Toplam TL mevduat faizi de yine 28 Nisan haftasındaki yüzde 21,92 seviyesinden 10 Kasım itibariyle yüzde 40,58'e çıktı. 18.66 puan artış yaşandı. Standart TL mevduatın toplam mevduat içindeki oranı artarken ekonomi yönetiminin arzu ettiği gibi kur korumalı mevduatın oranında düşüş devam ediyor. BDDK verilerine göre 10 Kasım haftası itibariyle KKM hesaplarının toplam mevduat içindeki oranı yüzde 20,33'e geriledi. Bu oran da 6.5 ayın en düşük seviyesine işaret ediyor. Son atılan adımlarla

KKM hesaplarında zorunlu karşılık oranları artırılmış, gerçek kişilerde dönüşüm hedefi yükseltilmişti.

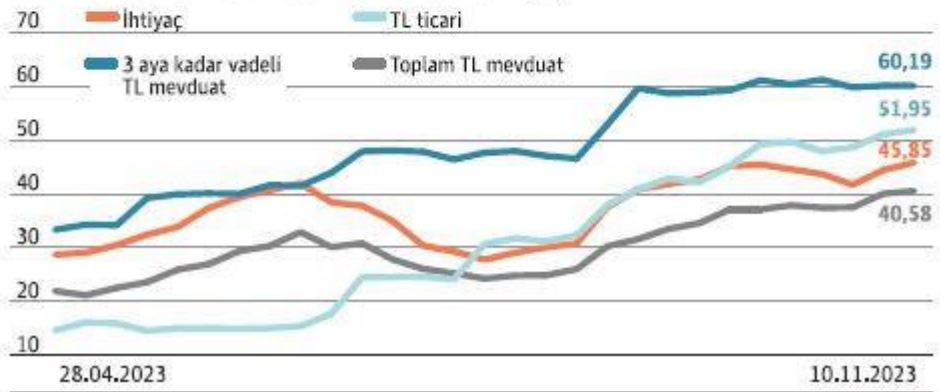
PARA POLİTİKASI KURULU'NDAN BEKLENTİ 250 BAZ PUAN ARTIŞ

Merkez Bankası ve ekonomi yönetimi standart TL mevduatın toplam içindeki payının artışına yönelik hamlelerini sürdürmeyi planlıyor. Bu hafta ise kasım ayı Para Politikası Kurulu toplantısı yapılacak. Yeni Merkez Bankası yönetimi göreve geldiğinden bu yana 5 toplantıda politika faizini 26.5 puan artırarak yüzde 8,5'ten yüzde 35'e yükseltti. Son ekim toplantısında 500 baz puan daha faiz artışı yapılmıştı. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısına ilişkin AA Finans'ın beklenti anketine katılan ekonomistler ise, politika faizinin 250 baz puan artırılarak yüzde 37,50'ye çıkartılacağını tahmin ediyor. AA Finans'ın, 23 Kasım Perşembe günü gerçekleştirilecek TCMB'nin Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısına yönelik beklenti anketi, 12 ekonomistin katılımıyla sonuçlandı. Ekonomistlerin politika faizindeki değişikliğe ilişkin beklentilerinin medyanı 250 baz puan artırım yönünde gerçekleşti. Anket sonuçlarına göre, 250 ila 500 baz puanlık bir artırım öngören ekonomistlerin politika faizi beklentileri, yüzde 37,50 ile yüzde 40,00 arasında değişti. Ekonomistlerin yılsonu politika faizi beklentilerinin medyanı ise yüzde 40,00 oldu.

Bankacılık sektöründe mevduatın dağılımı (%)

TL mevduat ve kredi faiz oranları (%)

Hollandalı bankacılık devi: Merkez Bankası faiz artırımında hız kesecek

Hollanda merkezli bankacılık şirketi ING Bank ekonomistleri, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın gelecek hafta perşembe günü gerçekleşecek toplantısında, faiz artırımlarında hız keserek 250 baz puan artırıma gideceği öngörüsünde bulundu.

Yurt içinde yeni haftanın en önemli gündemi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısı olacak. Banka politika faiz kararını perşembe günü saat 14.00'te açıklayacak. Piyasada faiz artırımına yönelik beklenti oluşurken, uluslararası kuruluşlardan da tahminler gelmeye başladı.

Merkez Bankası, ekim ayında gerçekleştirilen PPK toplantısında politika faizini 500 baz puan artırılarak yüzde 35'e çekmişti.

“Riskler yukarı yönlü”

ING Bank'ın ekonomistleri Merkez Bankası'nın 250 baz puan faiz artırımıyla hız keseceğini tahmin etti. Ekonomistlerin analizinde şunlar yer aldı: Ekim ayında açıklanan son enflasyon verisi ana eğilimin sadece çekirdek enflasyonda değil manşet enflasyonda da iyileşmeye başladığını gösterdi. Bu doğrultuda, bankanın bu ayki PPK'da politika faizini yüzde 37,5'e çekerek 250 baz puanlık daha yavaş bir artırıma değerlendirmesini bekliyoruz. Ancak, ağustos ayından bu yana güçlü sıkılaştırma hamleleri göz önüne alındığında (faiz için) riskler yukarı yönlü.

ING Bank ekonomistleri hafta ortasında yayınladığı bir gelişmekte olan ülke raporunda, TCMB'nin 250 baz puanlık iki artırım sonrası faizi yüzde 40 oranında duracağını öngörmüştü.

Döndük dolaştık yine baz etkisine bel bağladık!

Alaattin AKTAŞ

20 Kasım 2023 Pazartesi

Basit bir mantık sorusuyla başlayalım: “Enflasyonu düşürebilmenin olmazsa olmaz şartı nedir?”

Yok yok, aklınıza hemen ekonominin gerektirdiği klasik bir takım önlemler gelmesin!

Sorunun yanıtı çok basit:

“Enflasyonu düşürebilmenin olmazsa olmaz şartı, önce yükseltmektir.”

Bizim yaptığımız gibi...

Önce enflasyonu azdıracak politikalarla oranı yukarı çek; ama bu politikalar Türkiye düşmanlarının, dış güçlerin işi olsun(!), sonra yüksek oranlar devreden çıkıp görece düşük oranlar hesaba girince yıllık oran gerilesin.

Bu gerileme ne yeni bir ekonomik modele geçişin, ne herhangi bir önlemin sonucu; yalnızca kötü ya da yüksek oranlar hesaptan çıktı, yerine iyi ya da düşük oranlar girdi, o kadar.

Yani baz etkisi çok yaşasın!

Enflasyon denildi mi, son bir yıldaki fiyat artışını anlıyoruz. Yıllık enflasyon da iki türlü ölçülür ama genel kabul gören hesaplama şekli herhangi bir aydaki endeksi bir önceki yılın aynı ayıyla kıyaslamak biçiminde olan.

Son on iki aydaki ortalama endeksin, önceki on iki ayın ortalamasına kıyaslanmasıyla bulunun yıllık ortalama artış çok daha sağlıklı ve doğru bir ölçme yöntemi ama bu pek tercih edilmiyor.

İşte baz etkisi de aydan aya olan hesaplamada kendini gösteriyor.

Son yıllarda bu tür dalgalanmaları çok yaşadık.

Yeni TÜFE'de 2021'in sonuna gelinceye kadar çift haneli aylık artış hiç görmemiştik. 2021'in aralık ve 2022'nin ocak aylarında çift hane neymiş, yaşadık. Aylık oranlar rekor kırınca önceki yılların aynı aylarındaki oranlar da görece çok düşük olunca yıllık artış birden tırmandı. Kasım 2021 sonunda yüzde 21 olan yıllık TÜFE artışı, iki ay sonra Ocak 2022'de yüzde 49'a dayanmıştı.

2022, her ay yıllık oranın yükseldiği bir yıl oldu; ta ki kasım ve aralık aylarına kadar. Özellikle aralıkta 2021'in rekor oranı devreden çıkıp yerine düşük bir oran girince yıllık artış bir ayda tam 20 puan düştü.

Enflasyonun beli bir kez daha kırılmıştı!

Girişteki soruyu bir kez daha hatırlatalım:

“Enflasyonu düşürmenin olmazsa olmaz şartı neydi?”

Yükselt ki düşürebilesin!

Hiç yerdeki uçak için düştü denir mi?

Dövizi tut, seçim var!

Dövizin artışı 2022'nin ağustosundan başlayarak bu yılın mayısına kadar ne yapıp edildi ve çok sınırlı tutuldu. Mayıs seçimlerine kadar kur artışı kaynaklı enflasyon yaşanmamalıydı.

Kur yatay seyrettikçe aylık fiyat artışı fazla yüksek gelmedi, en azından geçen yılın oranlarından düşük gerçekleşmeler oldu. Özellikle ocakta geçen yılın yüzde 11.10'unun yerine çok yüksek olmakla birlikte yüzde 6.65 girince yıllık oranda hızlı gerileme görüldü. Yıllık artıştaki düşüş haziranda son buldu.

Seçim bitti, telafi zamanı

Mayıs seçimi geride kalmıştı ve artık dövizli aylarca tutmanın acısı çıkacaktı. Çıktı da!

Temmuz ve ağustosta yüzde 10'u zorlayan, bu aylar için görülmedik artışlar yaşandı.

Yine mi dış güçler devreye girmişti, bilinmez!

Ya da tüm dünya ülkelerinin ekonomilerini çok iyi izleyen(!) bazı vatandaşların söylediği gibi diğer ülkelerde de enflasyon tırmanıyordu, üstelik onların market rafları boştu, bizde ise her şey vardı.

Yıllık enflasyonu yüzde 5'i aşan ülkeler iğne batmış gibi zıplıyor ve önlem üstüne önlem alıyor, bir yandan da iki ay üst üste yüzde 9'un üstünde aylık enflasyon açıklayan Türkiye'yi kıskanıyordu!

Haziranda yüzde 38'e inen yıllık enflasyon yönünü yeniden yukarı çevirmiş ve önce yüzde 48'e, ardından yüzde 59'a çıkmıştı.

İşler iyi gidiyordu(!) ama nedense Merkez Bankası da enflasyon tahminini sürekli yukarı doğru güncelliyordu.

Artık bu yılın tahmini yüzde 65'e çekilmişti. Dikkat, bu yılın enflasyonu geçen yıldan bile daha yüksek olacaktı.

Ama düşecek!

Merkez Bankası'na göre gelecek yıl sonunda TÜFE artışı yüzde 36 olacak.

Ama 2024'ü bir anlamda iki bölümde ele almak gerek. Merkez Bankası'nın tahmini, böyle yapmak gerektiğini gösteriyor. Merkez Bankası'na göre yıllık enflasyon Mayıs ayında yüzde 74 ile zirve yapacak. Eğer bu yılı yüzde 65 düzeyinde kapatırsak ve yıllık oran mayısta yüzde 74 olursa, bu 2024'ün ilk beş ayındaki artışın yüzde 21 dolayında gerçekleşeceğini beklediğine işaret ediyor. Bu da Ocak-Mayıs dönemindeki artışın aylık ortalama yüzde 4 olması demek.

Buraya kadar gayet makul. Ama ya sonrası!

Biraz önce belirttim, 2024 sonu için tahmin yüzde 36. İlk beş ay yüzde 21'e ulaşacak artıştan sonra kalan yedi aydaki artış yüzde 12'de tutulabilsin ki yıllık oran yüzde 36'da kalsın.

Yüzde 12'yi yedi aya paylaştıınca ortalama oran yüzde 1.6 ediyor. Olur mu, olursa şahane olur da, olmaz!

Ama olduğu varsayımıyla hazırladığımız tablo bize ne gösteriyor?

2024'ün Mayıs'ında yüzde 74'e ulaşan yıllık oran, haziranda da yüzde 70'le yüksek bir düzeyde kalacak; ama Temmuz ve Ağustosla birlikte hızla gerileyecek.

Hani hep diyorlar ya, "Enflasyon 2024'ün ikinci yarısında düşecek, biraz sabır" diye, işte söylenen aslında bu: "Bizim bir şey yapmamıza gerek yok, bu yılın Temmuz ve Ağustosundaki aylık 9'luk artışlar hesaptan çıkacak, yerlerine çok düşük oranlar (umulan ve varsayılan yüzde 1.60) girecek ve yıllık enflasyonun beli kırılacak."

Ne desinler; "Biz baz etkisine bel bağladık, bekleyeceğiz" diyecek halleri yok ya!

Bu arada enflasyonda da ne bel varmış, kır kır hiçbir şey olmuyor.

Vatandaş- yönetici diyalogu

- Yıllık oran gerileyecek de fiyatlar ne olacak, o da gerileyecek mi?
- Öyle bir taahhüdümüz yok ki...
- Doğru yok; peki fiyatlar gerilemesin ama ya bizim alım gücümüz, o artmıyor, tam aksine azalıyor.
- Biz vatandaşımızı enflasyona ezdirmedik, ezdirmeyeceğiz!
- Böyle diyorsunuz da...
- Biz vatandaşımızı enflasyona ezdirmedik, ezdirmeyeceğiz!
- Ama...
- Biz vatandaşımızı...
- Yeter yeter!

İşte TÜFE'de baz etkili artış ve düşüşün yaşandığı en belirgin aylar (Yüzde)

	2021			2022			2023*			2024**		
	Aylık oranlar		Yıllık oran	Aylık oranlar		Yıllık oran	Aylık oranlar		Yıllık oran	Aylık oranlar		Yıllık oran
	Çıkan	Giren		Çıkan	Giren		Çıkan	Giren		Çıkan	Giren	
Ocak	1,35	1,68	14,97	1,68	11,10	48,69	11,10	6,65	57,68	6,65	4,00	60,90
Şubat	0,35	0,91	15,61	0,91	4,81	54,44	4,81	3,15	55,18	3,15	4,00	62,24
Mart	0,57	1,08	16,19	1,08	5,46	61,14	5,46	2,29	50,51	2,29	4,00	64,95
Nisan	0,85	1,68	17,14	1,68	7,25	69,97	7,25	2,39	43,68	2,39	4,00	67,55
Mayıs	1,36	0,89	16,59	0,89	2,98	73,50	2,98	0,04	39,59	0,04	4,00	74,18
Haziran	1,13	1,94	17,53	1,94	4,95	78,62	4,95	3,92	38,21	3,92	1,60	70,29
Temmuz	0,58	1,80	18,95	1,80	2,37	79,60	2,37	9,49	47,83	9,49	1,60	58,02
Ağustos	0,86	1,12	19,25	1,12	1,46	80,21	1,46	9,09	58,94	9,09	1,60	47,17
Eylül	0,97	1,25	19,58	1,25	3,08	83,45	3,08	4,75	61,53	4,75	1,60	42,74
Ekim	2,13	2,39	19,89	2,39	3,54	85,51	3,54	3,43	61,36	3,43	1,60	40,21
Kasım	2,30	3,51	21,31	3,51	2,88	84,39	2,88	3,20	61,85	3,20	1,60	38,04
Aralık	1,25	13,58	36,08	13,58	1,18	64,27	1,18	3,20	65,00	3,20	1,60	36,00

(*) Kasım ve aralık, yıllık yüzde 65 tahminine göre olması gereken oranlar.

(**) İlk beş ay mayıs için öngörülen yıllık yüzde 74'e, sonrası yıl sonu için öngörülen yıllık 36'ya göre olması gereken oranlar.

TCMB faiz artışlarının finansal istikrara etkisinden korkmuyor

Maruf BUZCUGİL

20 Kasım 2023 Pazartesi

“Merkez Bankası dezenflasyon sürecine geçiş öncesi durum tespiti yaptığı Finansal İstikrar raporunda enflasyonla mücadele kararlılığını yükseltti.”

Finansal istikrar, genel olarak finansal sistemin dengelerini bozabilecek beklenmedik durumlara karşı ekonominin dayanıklılığı olarak tanımlanıyor. Merkez Bankası’nın en önemli iletişim araçlarından biri de elbette yılda iki kez yayımladığı Finansal İstikrar Raporu. Geçen hafta yayımlanan yılın ikinci raporu yeni Merkez Bankası yönetiminin Haziran ayından itibaren başladığı faiz artırım ve öteki parasal sıkılaştırma önlemlerinin etkisini gösteren önemli bilgiler veriyor. Merkez Bankası bu raporda bankaların, şirketlerin ve tüketicilerin parasal sıkılaştırma karşısındaki durumları, refleksleriyle ilgili olumlu gözlemlerini, saptamalarını kamuoyuyla paylaşıyor. Merkez Bankası’nın rapordaki söylemi, Mart sonundaki yerel seçimleri takiben 2024 yılının ikinci yarısında geçmeyi planladığı dezenflasyon süreci öncesinde enflasyonla mücadele kararlılığını yükselttiğini gösteriyor. Merkez Bankası olası faiz şokları karşısında bankaların, şirketlerin sergileyebileceği dayanıklılıktan umutlu. Enflasyonla mücadele dönemlerinin en fazla acı çeken ve en fazla özveri yüklenen kesimi olan ücretle geçinen tüketicilerden yana da Merkez Bankası’nın çok fazla endişesi olmadığı görülüyor.

Dezenflasyon süreci öncesi durum

Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan rapora yazdığı önsözde, fiyat istikrarının tesisi sürecinde tüm iktisadi aktörlerin ortak amaç konusunda hakiki bir farkındalık ve fikir birliği içinde olduğunu gözlemlediklerini dile getiriyor.

Başkan Erkan, “TCMB’nin fiyat istikrarı ve finansal istikrar çabasındaki en önemli çıpanın söz konusu bu kamusal ve toplumsal mutabakat olduğunu gözlemliyoruz” diyor. Umarız Finansal İstikrar Raporu’nun ve Merkez Bankası Başkanı Erkan’ın iyimser ve umutlu yaklaşımı enflasyonla bütüncül mücadeleyi ifade eden dezenflasyon

sürecinde de devam eder.

TCMB ekonomi aktörlerinin faiz riskini nasıl görüyor?

Hane halkı: Borçlarının ağırlıklı olarak sabit faizli olması nedeniyle yeni kredi kaynaklı faiz riskine maruz kalabileceği, kredi talebinin faiz gelişmelerine bağlı olarak gerileyeceği ve düşük hane halkı borçluluğunun faiz riskine olan duyarlılığı azaltacağı değerlendiriliyor.

Firmalar: KOBİ'lerde daha belirgin olmak üzere değişken faizli krediler kaynaklı doğrudan faiz riski söz konusu. Son yıllarda yaşanan düşük maliyetli kredi genişlemesi ve geçmiş dönem kârlılıkları firmaların faiz yükünü karşılama kapasitesini destekliyor. Reel sektör firmalarının likit bilanço yapıları, yüksek kârlılık ve azalan borçluluk oranları, finansman maliyetlerindeki artış kaynaklı riskleri yönetebilecek kapasitede olduğunu gösteriyor.

Bankalar: Faiz artışlarından firmaların ve hane halkının kredi kalitesinde yaşanabilecek bozulma nedeniyle dolaylı olarak etkilenebilecekler. Ancak, bankacılık sektörü bilançolarının faiz şoklarına karşı dayanıklı olduğu ve bankaların faiz artışı kaynaklı aktif kalitesindeki bozulmaları yönetebilecek tamponlara sahip olduğu değerlendiriliyor.

Perakende güvenindeki sert düşüş ürküttü

Merkez Bankası'nın Finansal İstikrar Raporunda yer alan olumlu saptama ve beklentileri yansıtmaya çalışırken, hafta sonunda gelen TEPAV perakende güven endeksi verisi ekonomi çevrelerini ürküttü. TEPAV Perakende Güven Endeksi, bir önceki yılın aynı dönemine göre 24,4, bir önceki aya göre ise 22,9 puanlık azalışla son iki yılın en düşüğü olan -16,7 puan seviyesine geriledi. Son üç ay içinde işlerin durumunun kötüleştiğini belirten perakendecilerin oranı %7,1'den %58,2'ye yükseldi. Aynı şekilde, önümüzdeki üç ay için işlerinde kötüleşme bekleyenlerin oranı da %8,7'den %49,3'e çıktı. Perakende güvenindeki ser düşüşte yükselen maliyetler, satış fiyatlarındaki artış, alım gücündeki düşüş ve talebin daralması öne çıktı. Merkez Bankası'nın henüz işaret etmediği piyasa durgunluğu ve nakit akışındaki sıkıntılar olumsuz beklentileri etkileyen faktörler arasında yer aldı.

6.TravelExpo Ankara'ya umut verdi

Ankara, geçen hafta gerçekleştirilen TravelExpo 6. Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı-Zirvesi'nde vizyonunu güncelledi ve umutlarını tazeledi. Hep Ankara'nın kamu imkanlarından daha az yararlanabildiğinden yakınan kanaat önderlerinden bu kez TravelExpo'da daha umutlu mesajlar aldık. ATO Başkanı Gürsel Baran, "Ankara bugün üniversiteleri, Ar-Ge merkezleri, teknokentleri, hastaneleri, savunma sanayiinden medikal sanayiye kadar dünya ile yarışan üretim merkezleri ile bir dünya şehri. Binlerce yıllık tarihin üzerinde duran bu şehrin hazinelerini gizleyen örtüleri, Cumhuriyet'in ikinci yüzyılında kalkacak ve medeniyetler merkezi Ankara'nın ışığı

parlayacak” dedi.

Ankara sevdalısı eski siyasetçi, gazeteci, hukukçu, Kent Konseyi Danışma Kurulu üyesi Şevket Bülend Yahnici de “Artık mum dibine ışık vermeye başladı mı?” sorumuza bu kez daha olumlu yanıt verdi. TravelExpo’nun Büyükelçiler resepsiyonunda konuştuğumuz Yahnici, özellikle Ankara’daki sağlık turizmi potansiyelinin harekete geçirilmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Metin Uca’ya veda

Gazeteci, televizyoncu, sunucu, sahne sanatçısı Metin Uca’yı ani bir rahatsızlık sonucu kaybettik. Onu uzun yıllar yaşadığı, okuduğu, çok sevdiği ailesinin bulunduğu Ankara’da toprağa verdik. Metin Uca ile lisede başlayan, AA’da gazeteciliğe adım attığımız yıllarda pekişen dostluğumuz iyi günde, kötü günde hep sürdü. Tesellimiz, inandığı doğrularla tek başına verdiği omurgalı, tutkulu, sevecen, zeki ve esprili mücadelesiyle milyonların gönlüne nasıl taht kurduğunu görerek gitmesi. Eksikliğini çok fazla hissedeceğiz. Yaklaşık 50 yılda öyle çok ve hoş anılar biriktirdik ki bir gün bir yerlerde tekrar buluşana kadar onlarla idare edeceğiz. Şimdilik hoşça kal can dostum...

Beyaz yakalı işsizlikte artış hızlandı

Naki BAKIR

20 Kasım 2023 Pazartesi

Ekonomi politikasının; düşük faiz yerine faiz artırımı ve sıkı para şeklinde tam tersine çevrildiği temmuz-eylül dönemini kapsayan üçüncü çeyrekte en fazla işsizlik artışı, büyük bölümü kadın olmak üzere 118 bin kişi ile üniversite mezunlarında yaşandı.

İŞSİZLERİN ARANAN MESLEĞE GÖRE DAĞILIM (kişi)

801 bin

Hizmet ve satış
elemanları

621 bin

Profesyonel
meslek mensupları

538 bin

Nitelik gerektirmeyen
işlerde çalışanlar

370 bin

Büro ve müşteri
hizmetlerinde çalışan
elemanlar

342 bin

Sanatkarlar ve ilgili
işlerde çalışanlar

274 bin

Teknisyenler
teknikerler ve pard prof.
meslek mensupları

269 bin

Tesis ve makina
operatörleri ve
montajcılar

49 bin

Yöneticiler

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı 2023'ün 3'üncü çeyreğine ait işgücü verilerine göre nisan-haziran dönemini kapsayan 2'nci çeyrekte 3 milyon 212 bin olan ülkedeki toplam aktif işsiz sayısı, izleyen üç ayda 61 bin kişi artarak 3 milyon 273 bine ulaştı. TÜİK'in anket yoluyla belirlediği ve sadece ilgili dönemde aktif iş arama kanallarını kullanmış işsizleri kapsayan bu verilere göre 3'üncü çeyrekte işsiz sayılarındaki eğitim durumuna göre değişimde ise çarpıcı farklar ortaya çıktı.

En büyük kesimi oluşturan lise altı (ilköğretim) eğitilmiş işsizlerin sayısı üç aylık dönemde 106 bin kişi azalarak 1 milyon 101 bine gerilerken, üniversite mezunu aktif işsizler 118 bin kişilik artışla 1 milyon 93 bin kişiye ulaşarak onları yakaladı. Buna göre ülkede yaklaşık ilköğretim mezunu işsiz sayısı kadar üniversite mezunu işsiz bulunuyor.

Üniversiteli işsizlerin çoğu kadın

Beyaz yakalı işsizler içinde en büyük kesimi kadınlar oluşturuyor. Üç aylık dönemde üniversite mezunu erkek işsizlerin sayısı 43 bin kişi artarak 413 bine, üniversite diplomalı işsiz kadınların sayısı ise 75 bin kişi artarak 680 bine ulaştı. Anılan dönemde genel lise mezunu aktif işsizler 18 bin kişi artarak 620 bin, mesleki ve teknik lise mezunu

işsizler 26 bin kişi artarak 419 bin ve okur yazar düzeyindeki işsizler 5 bin kişi artarak 40 bin kişi oldu. Buna göre bu dönemde en büyük artış üniversite diplomalı işsizlerde gerçekleşti.

İşsizlik ilköğretim düzeyinde daha düşük

3'üncü çeyrekte toplamda yüzde 9,3 olan işsizlik oranı, önceki çeyreğe göre lise altı eğitimlilerde 0,8 puan düşerek yüzde 7,3'e gerilerken, bu oran üniversite mezunlarında 1 puan artarak yüzde 10,7'ye çıktı.

Üniversite mezunları, işsizlik oranında yüzde 12 ile ilk sırada yer alan genel lise mezunlarının ardından ikinci sıraya yerleşti. Üniversite mezunlarındaki işsizlik oranı üç aylık dönemde erkeklerde yüzde 6,5'ten yüzde 7'ye, kadınlarda ise yüzde 14'ten yüzde 15,6'ya yükseldi.

2023-3. Çeyrekte iş gücündeki değişim (bin kişi)											
	İŞ GÜCÜ			İSTİHDAM			İŞSİZLER			İŞSİZLİK (%)	
	II. Ç.	III. Ç.	Fark	II. Ç.	III. Ç.	Fark	II. Ç.	III. Ç.	Fark	II. Ç.	III. Ç.
Okur yazar	804	799	-5	769	760	-9	35	40	5	4,3	5,0
Lise altı	14.966	14.984	18	13.759	13.883	124	1.207	1.101	-106	8,1	7,3
Genel Lise	4.904	5.181	277	4.302	4.561	259	602	620	18	12,3	12,0
Mesleki ve Teknik L.	4.012	4.137	125	3.619	3.718	99	393	419	26	9,8	10,1
Üniversite	10.033	10.215	182	9.058	9.122	64	975	1.093	118	9,7	10,7
TOPLAM	34.719	35.315	596	31.507	32.043	536	3.212	3.273	61	9,2	9,3

Mesleki ve teknik lise mezunlarında 10,1 olan işsizlik oranı, yüzde 5'le okur yazar düzeyindekilerde (diplomasız) en düşük düzeye iniyor. Ancak bu durum, bu kesimin genellikle aktif olarak iş arama kanallarını kullanmıyor olması, dolayısıyla hesaplamalarda işsiz sayılmaması ve işgücüne dahil olmaması büyük rol oynuyor.

İş gücüne dahil

100 kişiden 29'u beyaz yaka Son yıllarda art arda açılan ve sayıları 200'e yaklaşan üniversitelerde okuyan öğrenci sayısı da 8 milyonu aşarken, üniversite bitirenlerin sayısındaki hızlı artışa karşılık, beyaz yakalı istihdamının buna paralel artmaması, yüksek öğrenimli işsiz sayısını büyütüyor. 3'üncü çeyrekte 65 milyon 494 bine ulaşan çalışma çağındaki nüfusun 35 milyon 315 bini işgücüne dahil. Bunun da 10 milyon 215 bin kişi ile yüzde 28,9'u üniversite mezunu.

Aynı dönemde 32 milyon 43 bin olan istihdamdaki nüfus içinde yüksek öğrenimliler 9 milyon 122 bin kişi ile yüzde 28,5 pay alıyor. 3 milyon 273 bin işsiz ise yüzde 33,4'ünü üniversite mezunları oluşturuyor. 2'nci çeyrekte bu oran yüzde 30,4 düzeyindeydi. Buna göre iş gücüne dahil her 100 kişiden 29'u ve her üç işsizden biri üniversite mezunu.

2'nci çeyrekte toplamda yüzde 53,1 olan işgücüne katılım oranı 3'üncü çeyrekte yüzde 53,9'a çıkarken, üniversite mezunlarında bu oran yüzde 77,7'den yüzde 77,1'e geriledi. İş gücüne katılma oranı, üniversite mezunu erkeklerde yüzde 85,8'den yüzde 85,7'ye, kadınlarda ise yüzde 69'dan yüzde 67,9'a düştü.

Profesyonel işlerde yüksek işsizlik

3'üncü çeyrek itibaren aktif iş arayan işsizlerin mesleki niteliklerine göre dağılımında en büyük grubu oluşturan hizmet ve satış elemanları önceki çeyreğe göre sadece yüzde 3,4 artışla 801 bin kişi olurken; 621 bin kişi ile ikinci büyük grubu oluşturan 'profesyonel meslek mensupları' kategorisindekilerin sayısı önceki çeyreğe göre yüzde 26 arttı. Bu da beyaz yakalı işsizlik artışına işaret ediyor.

İşsizlerin 370 binini büro ve müşteri hizmetlerinde çalışanlar, 342 binini sanatkâr ve ilgili işlerde çalışanlar, 274 binini teknisyen, tekniker ve yardımcı meslek elemanları, 269 binini tesis ve makine operatörleri, 49 binini yöneticiler, 9 binini nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar oluşturuyor. Nitelik gerektirmeyen işlerde toplam işsiz sayısı ise 555 binden 538 bine geriledi.

4 gençten 1'i ne okuyor ne çalışıyor

TÜİK'in 2023 3. çeyrek iş gücü verileri bir başka çarpıcı tabloyu daha ortaya koyuyor. Buna göre ülke genelinde 15-24 yaş grubundaki 11 milyon 820 bin genç nüfusun yüzde 24,7 oranındaki 2 milyon 924 bini ne çalışıyor ne okuyor. Başka deyişle bu yaş grubundaki her 4 gençten biri eğitime devam etmediği gibi herhangi bir işte de çalışmıyor.

Okur yazar (diplomasız) 126 bin gencin yüzde 87,4 oranındaki 110 bini, ilköğretim mezunu 5 milyon 421 bin gencin yüzde 17,7 oranındaki 958 bini, düz lise mezunu 3 milyon 50 bin gencin yüzde 29,1 oranındaki 888 bini, mesleki ve teknik lise mezunu 1 milyon 853 bin gencin yüzde 27,6 oranındaki 512 bini ve üniversite mezunu 1 milyon 370 bin gencin yüzde 33,3 oranındaki 456 bini bu durumda. OECD verilerine göre Türkiye ne eğitimde ne istihdamda olan genç nüfus oranında Güney Afrika ve Brezilya ile birlikte ilk üçte yer alıyor.

'İşsiz' tanımı

TÜİK'in Hane Halkı İşgücü Araştırması'nda, sadece referans dönemi içinde istihdamda olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde aktif iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki kişiler 'işsiz' kabul ediliyor. Başka deyişle işsiz olduğu halde bu şartlara uymayanlar, örneğin iş arama kanallarını ilgili dönemde kullanmamış olanlar, iş olsa işbaşı yapmaya hazır olduğu halde umudunu yitirip iş aramayı bırakmış işsizler sayıya dahil edilmiyor.

İhracatçı “teknolojisi” ile değil "50+1'in değişmesi “zararı” ile ayırt edilmeli...

Ferit Barış PARLAK

20 Kasım 2023 Pazartesi

Eximbank desteğinde öncelik verilecek ihracatçı... Ve verilmeyecek ihracatçı... 61 ihracatçı birliği, 100 binin üzerinde ihracatçımız varken, böyle bir gruplandırma nasıl yapılır?

Örneğin, yoğun teknoloji içeren savunma sanayi... Yan sanayinin gelişimi için tabii ki desteklenmeli... Ama...

Yüzde 82'si yerli imkânlarla üretilip, ihraç edilen seramik de desteklenmeli; makarna da, zeytinyağı da, sandalye de... O yüksek teknolojili, bu düşük teknolojili diye ayırt etmek niye?

Yatırım yapan; Dünyada talep edilen/edilebilecek ürünleri araştırıp, geliştirip, üreten, ürettiren; Okullarımızda 10 yıl eğitilmesine rağmen 'vasıfsız kalan' işgücünün görerek/deneyerek/yaparak öğrenmesine/meslek edinmesine/gerçek eğitimi almasına aracı olan; 1 birim de olsa verdiği ticaret/ döviz fazlası ile ekonomide çarpan, katma değer etkisi yaratan; Türk ekonomisinin en fazla ihtiyaç duyduğu sermaye/tasarruf birikimine temel olan; Türkiye'nin tanıtımını yapan ve diğer sektörlere de kapı açan; Ve... Üretim/istihdam edip dış satımdan anlamayana 'dış satım' ile; Sağladığı döviz girdisiyle tüketiciyi de destekleyendir ihracatçı...

Ayırt edilecek ihracatçı yok mu? Aldığı ayrıcalıklı destek/kredi sayesinde, yerli mal/hizmet üreticisiyle öldürücü fiyat rekabetine giren; Kendisi 1 birim kazanırken, ülkeye 5-10-100 birim zarar vermekten kaçınmayan; Yan sanayisini/taşeronunu zor durumda bırakan; Yurtdışında imaj zedeleyip, diğer ihracatçılarımızın da o ülkeye girişine zarar veren; Bu özelliklerine rağmen kredilerle yüzdürülmeye çalışılan firmalar, ayırt edilebilir!

Velhasıl...

“Batırılamayacak kadar büyük şirket...” tabiri, dünyada da var... Ama... O ülkelerde, on bin işçi çalıştırıyor diye, yüz bin işçilik destek verildiği öğrenildiğinde, vergi ödeyenler tarafından sorgulama da var...

“Yoğun destek verilmesi gereken stratejik sektörler...” gerçeği, dünyada da var... Ama... O ülkelerde, üretmek kendine yeterlilik ve tasarruf kültürünü sağlayan/sağlayacak geleneksel sektörleri korumak/kollamak da var...

Abdulkadir Selvi

İkinci 'One Minute'

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Davos'ta İsrail Cumhurbaşkanı Peres'e, "Siz öldürmeyi iyi bilirsiniz" diyerek "One Minute" çekmişti.

Gazze katliamının vahşet boyutuna ulaştığı bir dönemde Almanya'da İsrail'in uşağı haline gelmiş olan batı dünyasına ikinci "One Minute" çekti.

Zeytin Dalı operasyonu sırasında PKK yanlısı haberlere imza atan Alman gazetecinin sorusuna ve Almanya Başbakanı Scholz'un Hamas'ı suçlayan, İsrail'in uyguladığı soykırımı haklı göstermeye çalışan açıklamalarına hak ettikleri cevabı verdi. İnsanlığın vicdanı, Gazze'deki masumların sesi oldu.

HOLOKOST GERÇEĞİ

İkinci Dünya Savaşı'nda gaz odalarına gönderdikleri, toplama kapmlarında katlettikleri Yahudilerin faturasını Gazzeli masumlar üzerinden ödemeye çalışan Almanya'ya, gözlerinin içine baka baka soykırımcı olduklarını hatırlattı. Holokost gerçeğini yüzlerine vurdu. Hem de bunu bizzat kendi evlerinde yaptı.

Sanki sadece 7 Ekim ve sadece Hamas var. Peki; 7 Ekim'den sonra katledilen 5 bini aşkın çocuk ve 14 bine yaklaşan masum insanların hayatı size bir şey ifade etmiyor mu?

GURUR DUYDUM

Hele Alman gazetecinin Eurofighter uçağı alımı üzerinden Türkiye'yi tehdit etmesine karşılık 10 numara beş yıldız cevabını verdi.

O anda iyi ki Recep Tayyip Erdoğan gibi bir Cumhurbaşkanımız var diye düşündüm. İnsanlığın sesi, cesur bir lider olan Erdoğan'la gurur duydum. Onur duydum.

YEMEKTEKİ HAVA

Ha bu arada edindiğim bilgiye göre, Almanya Başbakanı ile yemek olumlu bir atmosferde geçmiş. Scholz bu konulara hiç değinmemiş. Erdoğan'a karşı oldukça saygılı davranmış. Eurofighter uçaklarına karşılık İHA ve SİHA satışları gündeme gelmiş. Bunu içimizdeki Alman kompleksliler korkmasın diye yazdım.

ÖZGÜR ÖZEL DOĞRU SÖYLÜYOR MU

17 Kasım tarihli yazımda Kemal Kılıçdaroğlu'nun devir teslim töreninden önce evinde kendisini ziyaret eden Özgür Özel'e, "Bir an önce Ekrem'i sırtından at. Emanetçi olursun, genel başkan olamazsın. Ne istiyorsan yaparım, sana destek olurum" dediğini yazmıştım.

Kemal Kılıçdaroğlu'ndan ses çıkmadı. Özgür Özel de, "Yok katiyen Kemal Bey bana öyle bir şey demedi" demedi. Diyemez de. Çünkü kaynağıma güveniyorum.

Peki Özgür Özel ne yaptı? Gazetecilerin sorusu üzerine, "Abdulkadir Selvi, CHP kurultayına en çok ilgi gösteren köşe yazarıydı. İlk baştan itibaren son güne kadar ne dediyse boş çıktı. Söylediklerinin hepsi yanlış çıktı" dedi.

Şimdi söylediklerinin hepsi boş çıkmış, yanlış çıkmış bir yazar olarak CHP kurultayından önce Özgür Özel'e hiç şans tanınmadığı, banko Kılıçdaroğlu denildiği tarihlerde yazdığım yazılardan birkaç alıntı yapmak istiyorum.

ANKETTEN KILIÇDAROĞLU MU ÖZGÜR ÖZEL Mİ ÇIKAR

11 Eylül 2023, yazımın başlığı, "Anketten Kılıçdaroğlu mu Özgür Özel mi çıktı?"

Betimar'ın anketinden Özgür Özel ve Kemal Kılıçdaroğlu ile ilgili verileri paylaşıyorum.

'CHP seçmeni Özgür Özel'in adaylığını nasıl buldu?' sorusuna verilen yanıt:

"CHP'lilerin yüzde 46'sı Özgür Özel'in kararını doğru buluyor. Yanlış buluyorum diyenler yüzde 26 çıkarken, adaylığını destekliyorum ama zamanlamasını yanlış buluyorum diyenler yüzde 21.4 çıkıyor. Yüzde 6'lık bir kesim ise cevap vermemeyi tercih ediyor."

Devam ediyorum.

CHP SEÇMENİ FARKLI DÜŞÜNÜYOR

Betimar, 'Kılıçdaroğlu mu Özgür Özel mi kazanır?' sorusunu bir kez de CHP seçmenine sormuş. CHP seçmeni ise, 'Özgür Özel kazanır' diyor. Ankete katılan CHP seçmeninin yüzde 43.3'ü 'Kılıçdaroğlu kazanır' derken, 'Özgür Özel kazanır' diyenlerin oranı yüzde 47.6 çıkıyor. Yüzde 9.1'lik bir seçmen ise, cevap vermemeyi tercih ediyor."

Yazımı ise, "CHP seçmenleri, Kılıçdaroğlu için 'artık git' diyor" diye bitiriyorum.

ANKETTEN KILIÇDAROĞLU MU ÖZGÜR ÖZEL Mİ ÇIKIYOR?

Güvenilir anketleri dikkatle takip ederim. 24 Ekim tarihini taşıyan, "Anketten Kılıçdaroğlu mu Özgür Özel mi çıkıyor?" başlıklı yazımda ise, Optimar'ın anketini paylaşıyorum.

"Ankete katılanların yüzde 37.3'ü 'Özgür Özel' derken, Kılıçdaroğlu'nu isteyenlerin oranı yüzde 24.3 çıkıyor."

Bu yazımı da, "Kılıçdaroğlu açısından tehlike çanları çalıyor" uyarısı ile bitiriyorum.

KILIÇDAROĞLU'NUN KOLTUĞU TEHLİKEDE DEMİŞİM

1 Kasım tarihli yazım, "Kılıçdaroğlu'nun koltuğu tehlikede" başlığını taşıyor. Kılıçdaroğlu'nun 400 farkla kazanacağını söyleyenlerin artık 100 oy farkla kazanacağını savunduğunu anlatıyorum. CHP tabanındaki değişim talebinin çok güçlü olduğuna dikkat çekiyorum. "Kılıçdaroğlu az bir farkla kazanırsa şükretsın" diyorum.

CHP KURULTAYINDAN SÜRPRİZ ÇIKAR MI

2 Kasım tarihli, "CHP kurultayından sürpriz çıkar mı?" başlıklı yazımda ise, CHP'de değişim rüzgârı estiğini anlatıyorum ve "CHP'de dananın kuyruğu kurultay salonunda kopacak. Her şey olabilir. CHP kurultayından sürpriz çıkabilir" diyorum.

ÖZGÜR ÖZEL'İN ÖNGÖRÜSÜ

Ha öngörüye gelince. Özgür Özel kadar öngörülü olmadığım kesin. O nedenle öngörülü olacaksın Özgür Özel gibi olacaksın diyor.

Özgür Özel ne demişti? "Parti içinde Kılıçdaroğlu istifa etsin diyen yok. Sosyal medyada var. Sosyal medyada Kılıçdaroğlu istifa etsin diyenlerin altını kazıyın ya AKP'li ya Cumhur İttifakı trolu çıkar."

CHP GRUBUNU İZLEMİŞTİM

Özgür Özel, doğru söylüyor. CHP'yi kurultaydan sonra da takip ettim. Eğer Gazze savaşı olmasa daha sıkı takip ederdim. Özgür Özel'in Genel Başkan olarak katıldığı ilk grup toplantısını da izledim. Gece İstanbul'da yayındaydım. Onu izlemek için Ankara'ya döndüm. Burada sözü Özgür Özel'e bırakıyorum.

"Kurultaydan sonraki süreçte de çok dikkatle bizi takip ediyor, hepinizin gözünün içine bakarak söylüyorum, sizler Cumhuriyet Halk Partisi'nin kurultaydan sonra yaptığı ilk grup toplantısını salı günü izlediniz. Abdulkadir Selvi de izlemiş. 'Coşku yoktu, ilgi yoktu, izleyenler sakın ve mutsuzdu' dedi. Eğer Abdulkadir Selvi doğru söylüyorsa,

siz takdir edin. Orada hepiniz CHP'den coşkulu, CHP'den salonlara sığmayan, CHP'nin müthiş bir moralle yapılan grup toplantısı diye anons çektiniz. Abdulkadir Selvi o salonda heyecan görmemiş, bugün de Abdulkadir Selvi'nin söyledikleri o gün söyledikleri kadar doğru. O gün yaptığı değerlendirmeler hangisi doğruysa, bugün de o doğrudur.”

NE YAZMIŞIM?

Madem söz konusu olan doğru değerlendirme, o zaman CHP grubundan izlenimleri paylaştığım yazımın ilgili bölümünü aktarıyorum.

“İlk grup toplantısı olması nedeniyle heyecan vardı. Özgür Özel de heyecanlıydı. Grup toplantısına girerken, “Salon doldu mu?” diye sorma gereği duydu. CHP grubu il başkanları ve milletvekilleriyle birlikte ortak toplandı. Kalabalıktan dolayı gazetecilere yer kalmamıştı. Özgür Özel salona girince de kürsüye çıkınca da alkışlandı. ‘Kral öldü, yaşasın yeni kral’ durumu. Siyasetin gerçeği bu. Ama Kılıçdaroğlu’nu destekleyen il başkanları ve milletvekilleri durgundu.”

Yazdıklarım ortada. Takdir sizin.

İbrahim Kahveci

Bilgisiz ve ilkesiz...

Genel enflasyon %15,61; gıda enflasyonu ise %18,70. Ve yurtiçi üretici fiyat artışı da %27,09...

Yani tüketici enflasyonuna göre potansiyel enflasyon daha yüksek ve önlem alınması gerekiyor. Nitekim Merkez Bankası faizleri yüzde 17.0'den yüzde 19.0'a çıkartıyor.

Ardından haber şu:

“Merkez Bankası’nın Türkiye’nin büyümesini frenleyecek bu operasyonu kim veya kimler adına çektiği merak ediliyor. Üretim, yatırım ve istihdamın önünde en büyük engel olan, ekonominin çarklarını yavaşlatan yüksek faizin tek kazananı, maalesef faiz lobileri oldu. Londra merkezli olan sıcak para sahipleri, ülkelere girmek için yüksek kazanç kolluyor. Banka kredisizliği işini büyütmek, ihracat yapmak isteyen işletmeler artan maliyetler nedeniyle finansmana erişemiyor. Finansman sıkıntısı üretim, istihdam ve ihracat artışını engelliyor.”

Ve faize karşı çok bilen ve çok uzman olan MÜSİAD ve ASKON açıklamalar yapıyor.

Eski TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi de “Yatırımcı için yüksek faiz, yatırım kararlarının ertelenmesine yol açıyor” diye feryat ediyor.

Evet, bu anlattıklarım Mart 2021 tarihinde yaşanıyor.

Hani bugün Ülkemizin en temel yargı organı olan Anayasa Mahkemesi üyeleri hakkında “**FETÖ ve PKK’ya kapı açtılar**” atılan manşetinin bir başka örneğini o zamanlar aynı kafa-aynı zihniyet atmıştı.

Bu manşetin ardından düğmeye basıldı ve Merkez Bankası Başkanı **Naci Ağbal** görevden el çekti. Hazine ve Maliye Bakanı **Lütfi Elvan** ise “Ben yüksek faizcilerle yol yürümem” diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın mesajı sonrası yoldan çekilmiş oldu.

Şimdi bu koltuklarda kimler var?

Londra'dan Mehmet Şimşek

ve

New York'tan Hafize Gaye Erkan

Burada şu notu düşeyim: Benim için bunları yazmak bile çok ağır geliyor. Hem Mehmet Şimşek'in hem de H. Gaye Erkan'ın vatansever ve liyakatli kişiler olduğundan hiç şüphem yok.

Burada mesele şu: Geçmişte kendi Ülkelerine yukarıda yazdığım şekilde bakanlar bugün ne diyor, ne yapıyorlar?

Son olarak Merkez Bankası faizi 500 baz puan daha artırılarak yüzde 35.0'e yükseltti.

Çünkü ülke yanıyor... Tüketim çılgınlığı, fiyat dengesizliği, gelir dağılımı bozukluğu ve yüksek enflasyon adeta ülkeyi yakıp-yıkıyor.

Fakat ülkeyi kim neden yaktı? sorusuna kimse es çıkartmıyor. O günün o manşetleri ile bugünün haberleri ne kadar **ilkesiz**, ne kadar **bilgisiz**, ne kadar çıkarıcı olduğunu Anayasa Mahkemesi manşeti ile yeniden bize göstermiş oluyor.

FAİZ DÜŞÜNCE NE OLDU?

Düşük faizle (negatif) üretimin patlayacağını, cari açığın azalacağını sanıyorlardı. Ama ne oldu?

2021 son çeyrekte 2023 ikinci çeyreğe kadar GSYH %7,42 arttı amma velakin üretim dediğimiz sanayide büyüme sadece ve sadece %0,77 artış gösterdi.

Evet, evet... **düşük faiz (negatif) sanayide nerede ise hiç büyümeye katkı vermedi.** Hatta tersine son 1 yıllık sanayi üretimi yüzde -2,36 geriliyor.

Burada şu notu düşelim: İmalat sanayinde yüzde 4,20 artış oldu ama elektrik, gaz gibi ana girdi sektörlerde küçülme olduğundan toplam sanayi üretimi 0,77 artışta kaldı. Ama yine de ülke büyümesi 7,42 iken imalat sanayi büyümesinin 4,20 ile bunun yarısı seviyelerinde kalması negatif faizin üretime katkısının olmadığını göstermektedir.

Peki, **düşük faiz kimi büyüttü? Tabii ki TÜKETİMİ...**

Düşük faiz döneminde sanayi üretimi yüzde 0,77 büyürken tüketim büyümesi tam yüzde 27,82 oldu.

Deli gibi, çılgın gibi tüketime koşmuşuz. Çünkü tasarruf edenin parasını alıyor ve herkesi kredili tüketime teşvik etmiş oluyorduk (Gelir az olduğundan tüketim kredi ile beslendi)

O deli tüketim ile ne oldu biliyor musunuz? Gayrimenkul fiyatları patladı. Çünkü dayanıklı tüketim-yatırım tüketimi önce ev sonra araba oldu.

Bugün ülkeye BARINMA SORUNUNU getiren işte bu negatif faiz oldu. Konut fiyatları reel olarak iki kattan fazla arttı. Kiralar da tabii hem enflasyon hem de reel konut fiyat artışına göre fırladı. (2021-IV ila 2023-II yılları arasındaki düşük faiz döneminde konut fiyatları reel olarak yüzde 82,77 arttı-MB)

2020 yılı fiyatlarına göre 2023 yılında konut fiyatları olsun kiralar olsun adeta yanlarına bir sıfır eklenmiş oldu. 500 bin liralık konut 5 milyon liraya çıkarken 5 bin liralık kiralar da 50 bin liraya yükseldi.

Burada ana mesele şu:

Bugün hiç ama hiç kimse sebep olduğu bu büyük yıkımı sahiplenmiyor. Enflasyonun yüzde 15'lerden yüzde 100'leri aşmasına kim sebep oldu ve ülkeyi yangın yerine çevirdi?

Ülkeyi çılgınca tüketime ve konut krizine kim neden ve nasıl taşıdı? Türkiye'de bu ekonomik yangını kim çıkarttı?

Kısaca yangını sahiplenen kimse yok ama şimdi de o yangını söndüren Mehmet Şimşek ve Gaye Erkan'a ses çıkartmıyorlar.

İnsan birazcık insan olur... Azıcık olsa da ilkesi olur.

Bütün öngörülerini YANLIŞ çıkan ve söylenen bütün söylemlerin tam tersi olan bu ekonomik modelin çöküşünün hesabını kim verecek?

Hem bilgisiz hem de ilkesiz bir uygulamanın faturası bu kadar sessiz sedasız geçirilebilir mi?

Cehaletin esir aldığı bir toplumun ödediği bu ağır faturayı kimse sahiplenmeyecek mi?

